

6. Best M.N. «The new competition. Institution of Industrial restructuring». Cambridge: Poliry press; Oxford, Blackwill, 1990.

7. Clayton Act, 15 U.S.C. §§ 12 —27, 29 U.S.C. §§ 52—53 //www.usdoj.gov

8. Вісник НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/pres_service/2010/obsyagu_invest_221010.pdf

9. Doing Business 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.doingbusiness.org/reports/doing-business/~/_media/FPDKM/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB11-Chapters/DB11-CT.pdf

10. Вісник НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/Kravchuk_Gavrillo_207.htm

11. World Economic Forum [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf

12. Robinson-Patman Act, 15 U.S.C. §§ 13a, 13b, and 21a // www.usdoj.gov.

13. Sherman Antitrust Act, 15 U.S.C. §§ 1-7 // www.usdoj.gov.

14. World Investment Report 2008 (UNCTAD) Translation Corporations // http://www.unctad.org/en/docs/wir2008_en.pdf

Статтю подано до редакції 17.05.11 р.

УДК [330.322.1+330.341.1](477)

В. В. Ковч, аспірант,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ: Розглянуто інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності України в порівнянні з іншими країнами світу. Проаналізовано взаємозалежність між держбюджетним фінансуванням інноваційної діяльності та надходженням коштів від іноземних інвесторів в інноваційний розвиток економіки. Наведено рекомендації щодо впливу результатів інноваційної діяльності за кордон.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інноваційний розвиток, інноваційний процес, інноваційна продукція, ВВП, держбюджет, інвестиції, венчурний фонд.

АННОТАЦИЯ: Рассмотрено инвестиционное обеспечение инновационной деятельности в Украине по сравнению с другими стра-

нами мира. Проанализировано взаимозависимость между госбюджетным финансированием инновационной деятельности и поступлением средств от иностранных инвесторов в инновационное развитие экономики. Приведены рекомендации по оттокам результатов инновационной деятельности за границу.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инновационное развитие, инновационный процесс, инновационная продукция, ВВП, госбюджет, инвестиции, венчурный фонд.

ANNOTATION: Had been considered investment providing innovative activity in Ukraine in comparison with other countries. Analyzed the relationship between budgetary financing of innovative activities and receipt of funds from foreign investors in the innovation development of the economy. The examples of the recommendations regarding the outflow of the results of innovative activity abroad.

KEYWORDS: innovation development, innovation process, innovative products, GDP, budget, investment, venture fund.

Актуальність. Інноваційний процес стає все більш складним і багатограним, концентрація лише на створення власних інновацій, перестає бути актуальною. Інноваційний процес повинен інтегруватися у рух світового інноваційного потоку, оскільки самостійне створення всіх необхідних інноваційних знань стає неможливим. Дана інтеграція передбачає не тільки користування вже створеними продуктами, але й покладає певні зобов'язання в напрямку розвитку, що проявляється в необхідності проведення інноваційної діяльності, яка буде доцільною і для інших учасників. Держбюджетне фінансування та залучення іноземних інвесторів відіграють далеко не останню роль. Необхідно провести чіткий кордон між недостачею фінансування державного бюджету та іноземними інвестиціями, котрі призводять до відтоку результатів інноваційної діяльності за кордон.

Аналіз основних джерел та публікацій. Проблемам інноваційного розвитку, державному фінансуванні та залученню іноземних інвесторів в економіку України присвячували свої роботи такі вчені, як: Коюда О. П., Ляшенко О. М., Охріменко О. О., Петкова Л. О., Скоробогатова Н. Є., Стеченко Д. М., Гальперіна Л. П., Бровко В. М., Самородова Н. М., Головінов О. М., Головінов О. М.

Постановка завдання. Встановити рівень інноваційної активності економіки; визначити співвідношення фінансування коштів з державного бюджету та інноваційної активності іноземних ін-

весторів; проаналізувати досвід провідних країн світу в інноваційно-інвестиційній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. О. М. Головінов зазначає, що розвиток національної економіки будь-якого типу визначається активністю інноваційних процесів та економічною ефективністю нововведень. Однак, в Україні практично не створені умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності. Перешкоди фінансового, політичного, правового, організаційного характеру постають на шляху масової реалізації інновацій.

Характер інноваційного розвитку економіки України перебуває у фазі, коли зникає стандартизоване виробництво і утворюється дещо нове — наукове, в якому переважають не масштаби виробництва, а можливість удосконалення старої та утворення нової продукції, за рахунок впровадження у виробництво інновацій. Саме цей аспект дає можливість посилювати конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

Щодо проведення комерціалізації результатів інноваційної діяльності, О. М. Ляшенко зазначає, що це — будь-яка діяльність, направлена на створення доходу від використання результатів наукових досліджень, умінь та навичок. Відповідно матеріальна цінність інновацій є згода покупця оплатити суму, названу продавцем [5].

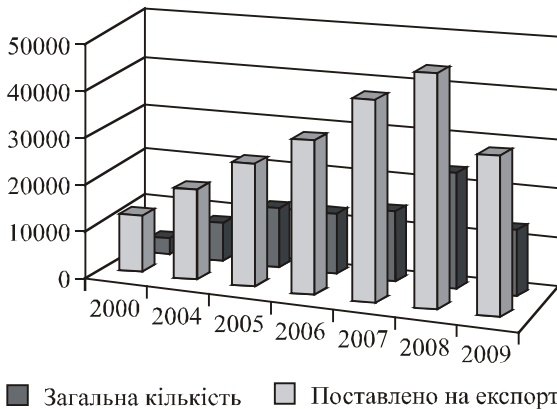

Рис 1. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (у фактичних цінах; млн грн) [8]

З даного рисунку видно, що пік реалізації інноваційної продукції припадає на 2008 рік і становить 45830,2 млн грн, з них 51,56 % поставлено на експорт. У 2009 році попит на інноваційну продукцію знизився на 14397,9 млн грн, відповідно експорт на — 44,14 % у порівнянні з 2008 роком. Загальна кількість обсягу реалізованої інноваційної продукції у 2009 році на 7799,2 млн грн більше ніж було експортовано у 2008 році. В порівнянні з 2000 роком у 2009 обсяг реалізації виріс на 19284 млн грн, а експорт на 10177,3 млн грн.

Значно зменшилася частина підприємств, що займалися проведенням інноваційної діяльності в порівнянні з 2000 роком — з 18 % до 14,2 % та відповідно кількість освоєних підприємствами інноваційних видів продуктів — з 15323 до 2526 [3]. Відповідно з тим, виробляючи та експортуючи продукцію низько-технологічної якості, Україна стає залежною від імпорту високо-технологічної продукції, що містить і додану вартість. Український ринок інноваційних технологій фактично підпорядкований іноземним інвесторам, що призводить до відтоку інноваційних розробок за кордон без будь-яких відшкодувань.

Інноваційна діяльність безпосередньо пов'язана з інвестиціями, оскільки інвестиції є одним із основних джерел інноваційної діяльності. Проведення інноваційно-орієнтованої політики в інвестиційно несприятливому кліматі є практично не можливим. Н. Є. Скоробогатова зазначає, що підвищити інноваційно-інвестиційну діяльність можна шляхом:

- переведення орієнтації на потреби внутрішнього ринку;
- проведення заміни матеріало- та енергоємних технологій на наукоємні;
- виробництво вітчизняних товарів, замість імпорту товарів відповідної групи;
- підвищення конкурентоздатності виробленої продукції за рахунок покращення її якості;
- запровадження податкових пільг на витрати, пов'язані з розробкою та запровадженням нових технологій, здійсненням капітальних вкладень;
- відшкодування сплачених відсотків за кредитами [7].

На рисунку 2 видно, що у 2000 році обсяг фінансування наукових та науково-технічних робіт за рахунок держбюджету був більшим за фінансування іноземних держав лише на 137,4 млн грн. Найбільша різниця у фінансуванні між держбюджетом та інозем-

ними державами припадає на 2008 рік, що складає 2654,9 млн грн, у 2009 році дана різниця зменшилася на 999,7 млн грн. В порівнянні з 2008 роком і становить 1655,2 млн грн. У відсотковому співвідношенні від загальної суми фінансування у 2000 році на кошти держбюджету припадає 30,02 % від загального обсягу фінансування та 23,21 % на кошти іноземних держав відповідно. При найбільшій різниці у фінансуванні між держбюджетом та іноземними інвестиціями у 2008 році, держбюджет займає 48,72 % від загального обсягу фінансування, а кошти іноземних держав 15,63 % відповідно. У 2009 році різниця між обсягом фінансування держбюджету та коштів іноземних держав скоротилася на 37,65 % і становить за кошти держбюджету 43,44 % від загального обсягу фінансування та 22,28 % коштів іноземних держав відповідно.

Рис. 2. Розподіл обсягу фінансування наукових та науково-технічних робіт за джерелами фінансування (у фактичних цінах; млн грн) [8]

У більшості випадків іноземні інвестори не отримують відповідних гарантій у зв'язку з недосконалістю та постійними змінами в законодавстві, економічною та політичною нестабільністю, відсутністю стабільного курсу національної грошової одиниці та неможливістю проведення жорсткого контролю за залученими інвестиціями. Всі ці фактори призводять до потреби надання додаткових гарантій як з боку держави, так і на рівні окремого суб'єкта господарювання.

Відповідно до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» — держава повинна забезпечувати бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності (крім видатків на оборону) у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України [2]. Проте фактично дані цифри значно менші і для сучасного стану бюджету України знаходяться за межею досяжності. Для порівняння, у межах Європейського Союзу був взятий курс для визначення обсягів фінансування розвитку інноваційної складової, який на 2010 рік повинен становити не менше 3 % від національного ВВП [4].

Станом на початок 2010 року в усіх регіонах України всього діяло 45 науково-навчальних центрів, 14 інноваційних бізнес-інкубаторів, 7 центрів інновацій та трансферу технологій, 15 центри комерціалізації інтелектуальної власності, 14 науково-впроваджувальних підприємства, 15 регіональних центрів науково-технічної та економічної інформації, 11 інноваційно-технологічних кластерів.

Не дивлячись на це, за останні роки значно скоротилися витрати на розвиток науки за державні кошти, котрі на сьогоднішній день складають приблизно 0,42 % ВВП, для порівняння в США — 0,69 % ВВП та в Японії 0,74 % ВВП. Стосовно приватних витрат на науково-технічні дослідження ситуація не набагато краща і становить 0,82% ВВП, тоді як у Японії — 2,39 % ВВП та США — 1,94 % ВВП [6]. Стає відчутна певна деградація від високотехнологічного розвитку в сировинному та видобувному напрямку, що призвело до втрати її наукового та технологічного рівня.

Взявши до уваги міжнародний досвід у вирішенні даної проблеми доцільно звернути увагу на наступне: в Китаї інвестиційна активність генерується трьома найбільшими банками розвитку, які безпосередньо рефінансуються Центральним банком. Керуючи грошовою емісією, грошова пропозиція через банки розвитку спрямовується на структурну перебудову та освоєння нових технологій і модернізацію застарілих виробництв [1]. Щодо Бразилії, банк розвитку працює на сконцентрованих амортизаційних коштах підприємств з метою підйому інвестиційної активності та модернізації виробничого потенціалу [9].

У світовій практиці одним з провідних методів підтримки інноваційної активності зі сторони держави крім прямого фінансування застосовують надання податкових пільг, в основу даної ме-

ти покладена — підтримка фінансової системи, як одного з можливих джерел інвестицій.

Перспективність фінансового забезпечення інноваційної діяльності О. О. Охріменко бачить через венчурні фонди, завдяки наявності податкових пільг та стимулів, це забезпечить можливість реалізації грошових коштів у межах діяльності фонду, разом з тим уникнути проміжного оподаткування. Для порівняння, у США близько 20 % компаній на певних стадіях свого існування отримували фінансування з венчурних фондів, на їхню частку приходилося близько 32 % ринкової вартості та понад 11 % обсягів реалізації [10].

При аналізі досвіду розвитку США, Канади, Японії, країн Південно-східної Азії виділяється одна спільна характерність — венчурна форма фінансування інвестиційних проєктів, яка ототожнюється за економічним та правовим змістом, з інвестиціями в інновації, знаходила в усіх цих країнах широку підтримку з боку влади і розповсюдження в ринковому середовищі. Відповідно, доцільним буде припустити, що в Україні подібна форма фінансування повинна має право на існування.

При аналізі розвитку венчурного бізнесу в Україні доцільно підкреслити, що на сьогоднішній день не існує для цього достатньо сприятливих передумов. Основними причинами цього стану є:

- наявність хронічного дефіциту національних інвестиційних ресурсів;
- низька інформаційна прозорість ринку інтелектуальної власності;
- практично повна відсутність законодавчої бази, яка регулює діяльність венчурного бізнесу.

В основі контролю інвестиційної діяльності лежить забезпечення найбільш оптимальних шляхів реалізації стратегії держави на окремих етапах розвитку, що в кінцевому підсумку набуває максимізації ринкової вартості інноваційної стратегії розвитку, як економіки загалом, так і безпосередньо суб'єктами господарювання у поточному та майбутніх періодах.

Висновки з проведеного дослідження. У процесі проведення інноваційної-інвестиційної діяльності потрібна координація напрямків діяльності для уникнення розбіжностей між рухом інноваційної діяльності і актуальністю кінцевого результату. При інноваційному розвитку необхідно враховувати, що процес перетворення створює не тільки переможців, тому доцільно приділя-

ти додаткову увагу іноземним інвесторам для контролю та певного обмеження їх впливу на інноваційний процес розвитку. Доцільно більш чіткіше сформуванати законодавчу базу для захисту національних інноваційних проектів та запобігання «присвоєння» результатів інноваційної діяльності іноземними інвесторами. Згідно рис. 2, до 2005 року включно державний бюджет був майже рівним інвестиціям іноземних держав, враховуючи тенденцію до зменшення державного фінансування (в 2009 на 13,07 % у порівнянні з 2008 роком) та підйому іноземного інвестування (в 2009 на 38,92 % у порівнянні з 2008 роком), доцільним буде залучення венчурних фондів.

Література

1. *Амиров В. Б., Городилова Е. А., Каменнов П. Б., Кузнецов А. В., Кунадзе Г. Ф., Лунев С. И.* Китай в XXI веке. Глобализация интересов безопасности: [монография] / РАН; Институт мировой экономики и международных отношений / Геннадий Илларионович Чуфрин (ред.). — М. : Наука, 2007. — 326 с.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» — Електронний ресурс. — Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>.
3. Концепція розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р., № 680-р. — С. 1.
4. *Костянтин Кузнецов.* Криза руйнує інноваційний розвиток в Україні. — Економічна правда. — 20.05.09 р. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/publications/4a140101ed7dd/view_print.
5. *Ляшенко О. М.* Європейсько модель валоризації системи України // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність Матеріали VI (XVIII) Всеукраїнської науково-практичної конференції — 2010. — С. 75.
6. Оцінки та напрями реформування системи державного стимулювання науково-освітнього розвитку України [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/juli/24.htm>.
7. *Скоробогатова Н. Є.* Інноваційно-інвестиційна активність регіонів України // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність Матеріали VI (XVIII) Всеукраїнської науково-практичної конференції. — 2010. — С. 91.
8. Статистичний щорічник України // Державний комітет статистики України, 2009. — С. 567.

9. Шакиров А. Р. Россия-Бразилия: внешнеэкономические связи на современном этапе. — М. : Аванглион, 2005. — 226 с;

10. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2009 [Electronic resource]. — Mode of access: http://www.oecdilibrary.org/content/book/sti_scoreboard-2009-en— Title from the screen.

Статтю подано до редакції 25.05.11 р.

УДК 339.16:004.738.5

Н. Р. Краморенко, аспірантка,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ЯК ІМПЕРАТИВ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

АННОТАЦІЯ. Стаття присвячена дослідженню природи та закономірностей формування і розвитку інформаційного суспільства й інформаційної економіки, виникненню феномена електронної комерції як складової інформаційної економіки

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Інформація, інформаційне суспільство, інформаційна економіка, електронна комерція.

АННОТАЦИЯ. Статья посвящена исследованию природы и закономерностей формирования и развития информационного общества и информационной экономики, возникновению феномена электронной коммерции как составляющей информационной экономики

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: информация, информационное общество, информационная экономика, электронная коммерция

ANNOTATION. This issue is dedicated to the nature and the pattern exploration of information society and information economy, their composition and development, and also the appearance of electronic commerce phenomenon as it's being an important part of information economy.

KEY WORDS: Information, information society, informational economy, electronic commerce.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день діяльність окремих людей, груп, колективів та організацій все більше залежить від рівня їх поінформованості та здатності ефективно користува-